

Дем'янчук Т.Д., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент

СТАНОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ РИТОРИКИ

В умовах глобалізації та інтенсивного розвитку комунікаційних технологій, а також з поглибленням тенденцій до унормування суспільних відносин в усіх сферах життєдіяльності суспільства зростає значення юридичної риторики. Саме тому й всі європейські країни розвинутої демократії встановлюють оптимальні правила правової мовленнєвої поведінки у суспільстві, які ґрунтуються виключно на загальних і спеціальних правових принципах та механізмах переконування і спираються на міжнародні, у тому числі європейські, правові стандарти та норми національних і міжнародних нормативно-правових актів, положення звичаєвого права у сфері юридичної риторики.

Юридична риторика зародилася в епоху Античності з появою прототипів сучасних правових інститутів: представництва, професійних учасників судового процесу. Саме в цю епоху виникли вимоги до професійної юридичної підготовки, були створені перші навчальні заклади і наукові осередки з метою вивчення юридичної риторики.

Юридична риторика епохи Середніх віків характеризувалася переважанням догми та імперативів, визначених владою церкви і монарха. Разом з цим період Середньовіччя в Західній Європі відзначився систематизацією письмового риторичного тексту, а також текстів промов, у тому числі було впорядковано термінологію юридичних текстів.

Характерною рисою риторики епохи Відродження та Просвітництва стало повернення до традицій Античності. Обмеження королівської влади, зародження й поширення інституту парламентаризму, часткове або й повне унезалежнення суду від королівської та князівської влади сприяли посиленому розвитку писемної риторики. Завдяки цим явищам юридична риторика досягла якісно нового рівня розвитку. Цей період став часом розквіту риторики і на українських землях, становлення та

розвиток якої, перш за все, пов'язують з Києво-Могилянською академією.

Подальший розвиток юридичної риторики упродовж XIX - початку XXI століття був зумовлений виокремленням судової гілки влади та зростанням попиту на мистецтво публічного доказування.

Сучасна юридична риторика базується на загальних механізмах переконування у вірогідності висловлюваного, спираючись на норми національних чи міжнародних нормативно-правових актів, правила звичаєвого права, національні та міжнародні правові стандарти і нормативи. При цьому вона діє, виходячи із системи логічних доведень, застосовуючи механізми аргументації, у тісному взаємозв'язку з іншими гуманітарними науками, зокрема, з юридичною лінгвістикою та психолінгвістикою, мовознавством і літературознавством, психологією та філософією, логікою та етикою.